

SAHLGRENKA AKADEMIN

RUM FÖR FÖDANDE - HISTORISK ÖVERBLICK OCH UTVECKLING

Ingela Lundgren,
professor/barnmorska 22 oktober
2019

Ingela Lundgren

SAHLGRENKA AKADEMIN

- leg. sjuksköterska 1978
- leg. barnmorska 1986
- MD Uppsala universitet 2002
- docent 2007
- professor 2013

SAHLGRENKA AKADEMIN

Vad vet vi om födandet förr?

- Existentiellt laddad händelse
- Ägde rum i ett slutet kvinnligt rum
- Osynlig händelse

Fruktbarhetsgudinnan från Laussel,
Frankrike cirka 25.000 år gammal

SAHLGRENKA AKADEMIN

Bilder från förlossningsrummet

Rosengården (1513) Eucharius Rösslin, det första kända verket om förlossningskonst.

Jacob Rueff (1500-1588)

SAHLGRENKA AKADEMIN

Föda i hemmet med traditionell barnmorska

- Socialt förankrad
- Rituell ledsagare
- Existentiell händelse
- Ge stöd till kvinnan
- Massage
- Ej lämna kvinnan ensam

Höjeberg (2000) Träskelkvinnor

Yggdrasil och normorna

SAHLGRENKA AKADEMIN

Berättelser från förlossningsrummet

Att vara lugn och inte skynda på,
att inte gripa in i onödan,
stillsamhet i förlossningsrummet,
tålamod, uppmuntran

Att vara dedikerad yrket

Att inge tillförsikt till de som är rädda,
att inte oroa en klient,
det kan uppstå fysiska konsekvenser av
ett stort sinne

(Louise Bourgeois, *Diverse Observations on Sterility; Loss of the Ovary after Fecundation, Fecundity and Childbirth; Diseases of Women and of Newborn Infants* 1609)

Louise Bourgeois 1563-1636

Marie de Medici

Louis XIII

SAHLGRENKA AKADEMIN

Historik - barnafödandet

- 1600-talet: naturvetenskap och medicinsk vetenskap
- Läkare fick tillträde till förlossningsrummet

Portrait of a man in historical attire.

Illustration of a woman in historical dress, possibly related to obstetrics.

Open historical book with text and a portrait, likely a medical or obstetric text.

SAHLGRENKA AKADEMIN

Norden – historiskt perspektiv

Första regleringarna för att examinera barnmorskor
 1663 i Stockholm/Sverige
 1672 i Köpenhamn/Danmark

Examinerade av stadsläkare (Collegium Medicum) svor en ed inför stadens styrande
 1714 Första regleringen i Köpenhamn
 1712 Första examinerade i Stockholm

Kristiania Norge 1818
 Turku Finland 1816
 Island 1766

SAHLGRENKA AKADEMIN

1800-1900

Utbildade barnmorskor i städer och i församlingarna på landet

Eget ansvar för normal förlossning

Läkare/obstetiker vid komplikationer

Sverige: rätt för barnmorskor att använda obstetriska instrument (kurs efter barnmorskeutbildningen) sedan 1829

Låg mödradödlighet: samarbete mellan läkare och barnmorskor tydliga roller

SAHLGRENSKA AKADEMIN

Sjukhusförlossningar i Sverige

• 1892	3 %	1940	65 %
• 1900	8 %	1950	80 %
• 1920	9 %	1960	94 %
• 1930	24 %	1962	99,7 %

Hemförlossning i Arjeplog 1945

Förlossningsplats

SAHLGRENSKA AKADEMIN

- Hemförlossning ett säkert alternativ för omfödskor utan medicinska riskfaktorer (Birthplace in England, 2011)
- Hemförlossning är ett säkert alternativ för både först- och omfödskor med lågrisk - studie från Holland (de Jonge, 2013)

SAHLGRENSKA AKADEMIN

Förlossningsplats

Barnmorskeledd vård (barnmorsketeam och Birth Centers) leder till färre komplikationer, mindre användning av epiduralbedövning och bättre tillfredsställelse med vården för kvinnor utan medicinska riskfaktorer (Sandall et al., 2016; Hodnett et al., 2012)

SAHLGRENSKA AKADEMIN

Danmark:

61000 förlossningar/år
 21 förlossningsenheter
 3 privata barnmorskeledda enheter
 Planerade hemförlossningar: 30/1000

Norge:

57000 förlossningar/år
 47 förlossningsenheter
 6 fristående, 3 vid sjukhus
 barnmorskeledda enheter
 Planerade hemförlossningar: 4.4/1000

Finland:

51000 förlossningar/år
 24 förlossningsenheter
 Inga barnmorskeledda enheter
 Planerade hemförlossningar: 0.2/1000

Sverige:

115000 förlossningar/år
 46 förlossningsenheter
 Inga barnmorskeledda enheter
 Planerade hemförlossningar: 0.9/1000

Island:

4000 förlossningar/år
 9 förlossningsenheter
 3 barnmorskeledda enheter
 Planerade hemförlossningar: 19/1000

SAHLGRENSKA AKADEMIN

Norden

Danmark, Island och Norge:

Mer alternativ för kvinnor och barnmorskor: Hemförlossning är på olika sätt inkluderat i den offentliga vården (Danmark inkluderat, Island full ersättning, Norge delvis ersatt), mer val (Norge och Island små decentraliserade enheter, och barnmorskeledda enheter, Danmark (inga barnmorskeledda enheter)

Sverige och Finland:

Färre val för kvinnor och barnmorskor: Hemförlossning inte inkluderat i den offentliga vården (undantag två distrikt i Sverige), mer centraliserad vård (inga barnmorskeledda enheter)

SAHLGRENSKA AKADEMIN

Vad är viktigt när kvinnan föder

Frisk mor och barn och en positiv förlossningsupplevelse

Tillit trygghet lugn och ro

Kontinuitet

Relationen till personalen

Starten på föräldraskapet, anknytning till barnet

Referenser

SAHLGRENKA AKADEMIN

- Birthplace in England Collaborative Groupe (2011).(red.). *BMJ*, 343
- de Jonge, A, Mesman J, Mannien J, Zwart J, van Dillen J & van Roosmalen J. (2013). Severe adverse maternal outcomes among low risk women with planned home versus hospital births in the Netherlands: nationwide cohort study. *BMJ*, 346.
- Hodnett ED, Downe S & Walsh D. (2012). Alternative versus conventional institutional settings for birth. *Cochrane Database Syst Rev*, 15(8).
- Höjberg U. (2004). The decline in maternal mortality in Sweden: The role of community midwifery. *American Journal of Public Health*, 94(8):1312-1320.
- Höjberg P. (2010). *Träskelkvinor*. Stockholm: Carlsson.
- Lovtved C, Lundgren I. (2013). Wie konnten die ersten von Hebammen verfassten Lehrbücher entstehen? *Die Hebamme*, 1, 55-61.
- Lundgren I & Stolt C-M. (2007). Barmorskans traditionella kunskaper. *Svensk Medicinhistorisk Tidskrift*, 11(1), 53-67.
- Sandall J, Soltani H, Gates S, Shennan A. (2016). Midwife-led continuity models versus other models of care for childbearing women. *Cochrane Database Syst Rev*, 28:3: CD004667.
